

Resource control, waargenomen populariteit en psychosociale vaardigheden bij brugklassers

Bachelorthesis (200600042)

Universiteit Utrecht Orthopedagogiek

Melissa van der Hart (3977765)

Vera den Hoedt (5632110)

Liselotte van Gansewinkel (3695255)

Jessica de Mik (5625556)

Begeleidster: Marjolijn Vermande

Datum: 8-6-2015

Werkgroep 22

Samenvatting

Volgens de *Resource Control Theory* zijn bistrategen vergeleken met andere *resource control* types het best in het verkrijgen van status én beschikken zij over psychosociale vaardigheden. In het huidige onderzoek is dit onderzocht door verschillende *resource control* types, namelijk de bistrategen, non-controllers en de typicals, te vergelijken op sociale status (*resource control* en waargenomen populariteit) en psychosociale vaardigheden (interpersoonlijke en intrapersonlijke vaardigheden). Een online vragenlijst is afgenomen bij 161 brugklasleerlingen in Nederland.

Van de vergeleken *resource control* types bleken de bistrategen het hoogst te scoren op *resource control* en waargenomen populariteit. Betreffende de psychosociale vaardigheden zijn er op interpersoonlijke vaardigheden geen significante verschillen gevonden tussen de drie groepen. Op intrapersonlijke vaardigheden scoorden de bistrategen significant lager dan de non-controllers. Er is geen significant verschil gevonden tussen bistrategen en typicals.

Hoewel bistrategen dus hoger scoren op *resource control* en waargenomen populariteit dan typicals en non-controllers, scoren zij niet hoger op psychosociale vaardigheden dan de andere groepen. Bistrategen verkrijgen de sociale status dus niet doordat zij beschikken over betere psychosociale vaardigheden.

Kernwoorden: Resource control types, resource control, waargenomen populariteit, psychosociale vaardigheden

Summary

According to the Resource Control Theory bistrategics pertain to psychosocial skills and are most capable in obtaining status compared to other resource control types. In the current study this has been examined by comparing different resource control types, namely the bistrategics, non-controllers and typicals on social status (resource control and perceived popularity) and psychosocial skills (interpersonal and intrapersonal skills). An online questionnaire was administered to 161 first year pupils in the Netherlands.

From the compared resource control types the bistrategics seemed to score the highest on resource control and perceived popularity. Concerning the psychosocial skills there are no significant differences regarding interpersonal skills between the three groups. As regards the intrapersonal skills the bistrategics scored significantly lower than the non-controllers. No significant difference has been found between bistrategics and typicals.

While bistrategics score higher on resource control and perceived popularity than typicals and non-controllers, they do not score higher on psychosocial skills than the other groups. Bistrategics do not obtain social status because they pertain to better psychosocial skills.

Keywords: Resource control types, resource control, perceived popularity, psychosocial skills

Resource control, waargenomen populariteit en psychosociale vaardigheden

Adolescenten hebben een sterk verlangen naar het behoren tot een groep en het verkrijgen van status binnen deze groep. Sociale status is belangrijk voor adolescenten (LaFontana & Cillessen, 2010; Lease, Musgrove, & Axelrod, 2002; Salmivalli & Peets, 2009). Het belang van status neemt toe tijdens de ontwikkeling van kindertijd naar adolescentie. Wanneer leerlingen de overstap maken naar de middelbare school moet de hiërarchie binnen de groep opnieuw worden bepaald (Farmer, Hamm, Leung, Lambert, & Gravelle, 2011; LaFontana & Cillessen, 2010; Pellegrini & Long, 2002). Deze nieuwe populariteit en status die de adolescent verkrijgt, is gerelateerd aan het gedrag dat de adolescent laat zien: prosociaal of agressief gedrag (Cillessen & Mayeux, 2004). Adolescenten die prosociaal gedrag vertonen, worden gezien als aardig, sympathiek en trekken leeftijdsgenoten aan (Newcomb, Bukowski, & Pattee, 1993; Rodkin, Farmer, Pearl, & Van Acker, 2000). Adolescenten die daarentegen agressief gedrag vertonen, zouden vaker vijandig en onaardig gevonden worden. Ze stoten leeftijdsgenoten af (Salmivalli, Kaukiainen, & Lagerspetz, 2000). Agressie wordt hierbij gezien als niet functioneel en een uiting van een sociaal cognitieve tekortkoming (Pellegrini, Roseth, Van Ryzin, & Solberg, 2011). Toch worden agressieve adolescenten door leeftijdsgenoten als populair en ‘cool’ gezien (Rodkin et al., 2006). Dit geldt vooral wanneer ze naast agressie ook prosociaal gedrag vertonen (Salmivalli & Peets, 2009). Deze adolescenten hebben een hoge sociale status (Rodkin et al., 2006). Agressie kan dus functioneel zijn.

Naast populariteit wordt agressie ook aan dominantie verbonden (Pellegrini et al., 2011). Vanuit traditioneel perspectief vormen agressief en prosociaal gedrag twee uitersten van een dimensie (Hawley, 2003; Prinstein & Cillessen, 2003). Agressief gedrag heeft in dit perspectief een positieve invloed op de sociale dominantie van een persoon (Cillessen & Rose, 2005; Pellegrini & Long, 2002; Prinstein & Cillessen, 2003; Salmivalli & Peets, 2009). Latere studies (Garandeau & Cillessen, 2006; Hawley 1999; Pellegrini & Long, 2002) tonen echter aan dat ook prosociaal gedrag kan leiden tot het verkrijgen en behouden van sociale dominantie. Adolescenten die beide gedragingen combineren, zouden het meest dominant zijn en tevens over sociale vaardigheden beschikken. Dit is echter nauwelijks onderzocht (Aikins & Litwack, 2011). Daarom sluiten wij met deze studie aan op dit onderwerp.

Resource control en waargenomen populariteit als vormen van sociale status

Sociale status wordt vaak gezien als het innemen van een dominante positie in de ‘peer group’ (Olthof et al., 2011). Sociale dominantie wordt veelal gedefinieerd in termen van

resource control (Hawley, 1999; Pellegrini, 2008; Pellegrini & Long, 2002). Hiermee wordt het succes in het verwerven van schaarse bronnen (*resources*) bedoeld. Deze bronnen kunnen zowel materieel (bv. eten of speelgoed) als sociaal (bv. aandacht of vriendschap) van aard zijn (Findley & Ojanen, 2013; Hawley, Little, & Pasupathi, 2002; Pellegrini, 2008), en worden verkregen door zowel agressief als pro sociaal gedrag (Hawley, 2007; Salmivalli & Peets, 2009). Dit inzicht staat centraal in de *Resource Control Theory* [RCT] (Hawley, 1999). Om bronnen te verwerven kan volgens de RCT gebruik gemaakt worden van twee strategieën: pro sociale (coöperatieve) strategieën en coërcieve (agressieve) strategieën (Olthof, Goossens, Vermande, Aleva, & Van der Meulen, 2011; Pellegrini, 2008). Bij coërcieve strategieën wordt direct en antisociaal gedrag gebruikt om het doel te behalen bijvoorbeeld door te schoppen of slaan, te zeuren of te dwingen. Coërcieve strategieën worden geassocieerd met negatieve eigenschappen zoals agressie en vijandigheid. Pro sociaal gedrag is daarentegen sociaal gedrag dat indirect leidt naar het gewenste doel. Door bijvoorbeeld het delen van goederen en reciprociteit wordt een individu geaccepteerd en aardig gevonden (Hawley, 2003; Hawley, 2007; Olthof et al., 2011). Dit gedrag wordt geassocieerd met positieve eigenschappen zoals het hebben van sociale vaardigheden en aardig zijn (Hawley, 2007). Op basis van de mate waarin een individu pro sociale en coërcieve strategieën toepast, onderscheidt de RCT vijf *resource control* types: de pro sociale controllers (die hoofdzakelijk pro sociale strategieën toepassen), de coërcieve controllers (die hoofdzakelijk coërcieve strategieën toepassen), de bistrategen (die beide strategieën toepassen), de non-controllers (die geen van beide strategieën toepassen en niet gericht zijn op *resource control*) en de typicals (de restgroep) (Hawley et al., 2002). Hawley (1999) veronderstelt dat bistrategen het meest succesvol zijn in het verkrijgen van *resource control*. Onderzoek van Olthof en collega's (2011) bevestigt deze veronderstelling. Na de bistrategen zijn de pro sociale en de coërcieve controllers het meest succesvol in het verkrijgen van *resource control* gevolgd door de typicals. De non-controllers scoren het laagst op het gebied van *resource control* (Hawley, 2007).

Daarnaast wordt sociale status veelal gemeten aan de hand van waargenomen populariteit (Olthof et al., 2011; Pellegrini et al., 2011). Waargenomen populariteit is een indirecte meting van sociale dominantie, waarbij wordt gevraagd wie populair is in de groep en wie niet (LaFontana & Cillessen, 2002; Lease, Kennedy, & Axelrod, 2002; Olthof et al., 2011). Uit de studie van LaFontana en Cillessen (2002) blijkt dat adolescenten sociale dominantie vaak als kenmerk van populariteit zien. Populaire adolescenten worden gezien als cool en invloedrijk, maar ook agressie heeft invloed op populariteit (Hoff, Reese-Weber,

Schneider, & Stagg, 2009). Adolescenten die doelgerichte agressie gebruiken in combinatie met prosociaal gedrag worden als populair gezien door leeftijdgenoten en zijn sociaal dominant (Aikins & Litwack, 2011; Cillessen & Mayeux, 2004; Dawes & Xie, 2014; Pelligrini et al., 2011; Rodkin et al., 2000).

Onderzoek van Hawley, Little en Card (2008) laat zien dat bistrategen en prosociale controllers het hoogst scoren op waargenomen populariteit. Na deze groepen scoren de typicals het hoogst, gevolgd door de coërcieve controllers. De non-controllers scoren het laagst op waargenomen populariteit. Onderzoek van Olthof en collega's (2011) laat daarentegen zien dat prosociale controllers een zwakkere positie hebben op waargenomen populariteit. Bistrategen scoren in bovenstaand onderzoek het hoogst, gevolgd door de coërcieve controllers, de typicals en de prosociale controllers. De non-controllers scoren het laagst. Het verschil in resultaten tussen deze beide onderzoeken ten aanzien van de prosociale controllers, wordt waarschijnlijk veroorzaakt door een strengere operationalisatie van strategiegebruik in het onderzoek van Olthof en collega's (2011). Hierin worden strategiegebruik en opbrengst (*resource control*, waargenomen populariteit) gescheiden.

Psychosociale vaardigheden

Het flexibel en strategisch combineren van coërcieve en prosociale strategieën zoals door bistrategen gebeurt, vereist vermoedelijk een goede beheersing van psychosociale vaardigheden (Hawley, 2003). Psychosociale vaardigheden zijn onder te verdelen in interpersoonlijke en intrapersoonlijke vaardigheden (Kowalski, 2004).

Interpersoonlijke vaardigheden zijn vaardigheden die gebruikt worden bij het aangaan en onderhouden van sociale relaties met leeftijdgenoten en bij het inschatten van sociale situaties (Hodges & Perry, 1999; Van der Ploeg & Scholte, 2013). Hieronder vallen onder andere relationele en affectieve vaardigheden (Cook, Williams, Guerra, Kim, & Sadek, 2010; Kaltiala-Heino, Rimpelä, Rantanen, & Rimpelä, 2000; Nansel et al., 2001; Van der Ploeg & Scholte, 2013). Relationele vaardigheden zijn vaardigheden die nodig zijn om contact met anderen aan te gaan en te onderhouden, zoals contact leggen en opkomen voor jezelf (Cook et al., 2010; Reicher, 2010; Van der Ploeg & Scholte, 2013). Affectieve vaardigheden zijn vaardigheden die nodig zijn om gevoelens van anderen aan te voelen en te begrijpen, zoals inlevingsvermogen en rekening houden met anderen (Cook et al., 2010; Van der Ploeg & Scholte, 2013). Een gebrekkige ontwikkeling van relationele en/of affectieve vaardigheden kan onder andere leiden tot agressief en externaliserend gedrag (Fine, Trentacosta, Izard, Mostow, & Campbell, 2004; Schaffer, Clark, & Jeglic, 2009).

Intrapersoonlijke vaardigheden zijn belangrijk bij het ontwikkelen van de eigen capaciteiten en het inzicht in de eigen beperkingen (Van der Ploeg & Scholte, 2013). Intrapersoonlijke vaardigheden bestaan onder andere uit zelfsturing en zelfbewustzijn. Zelfsturing heeft betrekking op het richting geven aan en controle houden over het eigen leven (Van der Ploeg & Scholte, 2013). Bij zelfsturing worden de gedachten, het gedrag en de aandacht van een individu gereguleerd (Károlyi, 1993). Ook worden specifieke doelen nagestreefd. Bij een gebrek aan zelfsturing heeft een persoon weinig tot geen controle over gedachten, gevoelens en gedrag (Van der Ploeg & Scholte, 2013). Zelfbewustzijn is het bewustzijn over eigen identiteit, gedrag en het reflecteren op eigen gedrag (Hobson et al., 2006). Bij een gebrek aan zelfbewustzijn kan niet goed ingeschat worden hoe anderen over het individu denken (Briere & Rickards, 2007; Morin, 2011). Ook kan het leiden tot sociale uitsluiting, agressief en antisociaal gedrag (Van der Ploeg & Scholte, 2013; Wenar & Kerig, 2000).

De mate waarin de verschillende *resource control* types beschikken over psychosociale vaardigheden, is nog niet duidelijk onderzocht. Rose, Swenson en Waller (2004) veronderstellen in hun onderzoek dat een goede beheersing van interpersoonlijke vaardigheden mogelijk een vereiste is om strategieën succesvol te combineren. In dit licht zouden bistrategen, die zowel prosociale als coërcieve strategieën gebruiken, hoog moeten scoren op deze variabelen. Non-controllers maken geen gebruik van prosociale of coërcieve strategieën en zouden hierdoor laag scoren op psychosociale vaardigheden (Hawley, 2007). Wanneer echter gekeken wordt naar onderzoeken naar pestgedrag blijkt dat pesters, die vaak in de groep bistrategen vallen, zwakkere psychosociale vaardigheden bezitten dan adolescenten die niet betrokken zijn bij pesten (Cook et al., 2010; Kaltiala-Heino et al., 2000; Krueger, Markon, Patrick, Benning, & Kramer 2007; Nansel et al., 2001). Om welke vaardigheden het hier gaat, is echter niet duidelijk onderzocht.

Dit onderzoek

In deze studie is bij brugklassers onderzocht of bistrategen over betere psychosociale vaardigheden beschikken dan andere *resource control* types. Allereerst is nagegaan of zij inderdaad hoger scoorden op *resource control* en waargenomen populariteit. Vervolgens werd bekeken of zij hoger scoorden op psychosociale vaardigheden. Voor het beantwoorden van deze onderzoekshypotheses is gebruik gemaakt van een relatief kleine steekproef onder brugklassers (een *pilot* studie voor een grotere studie). Om die reden is de vergelijking beperkt tot bistrategen, non-controllers en de typicals. Aan de hand van literatuur wordt het

volgende verwacht: Bistrategen beschikken over een hogere mate van *resource control* en waargenomen populariteit dan de andere twee groepen en non-controllers scoren hierop lager dan typicals. Daarnaast scoren bistrategen hoger op psychosociale vaardigheden dan de andere twee groepen en non-controllers scoren lager op psychosociale vaardigheden dan typicals.

Methoden

Participanten

Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van een deel van een databestand voor een *pilot* studie binnen het zwaartekrachtprogramma *Dynamics of Youth* van de Universiteit Utrecht, verzameld in het schooljaar 2013/2014 in zeven brugklassen van vier scholen: VMBO (twee klassen), HAVO (één klas), HAVO/VWO (één klas) en gymnasium (drie klassen). Voorafgaand aan het onderzoek kregen ouders een informatiebrief en konden zij door middel van een nee-formulier aangeven dat hun kind niet deel mocht nemen. De jongeren konden ook zelf weigeren. Van de 172 leerlingen deed 94% mee. De meeste leerlingen die niet meededen waren afwezig tijdens het onderzoek, bijvoorbeeld wegens ziekte. Een enkele keer haperde het vragenlijstprogramma tijdens de testafname. Van de deelnemende leerlingen ($N=161$), was 53.4% ($N=86$) man en 46.6% ($N=75$) vrouw.

Procedure

De data zijn verzameld door studenten in 2014 die onder begeleiding van M. Vermande hun bachelorthesis schreven. Zij gingen te werk volgens een onderzoeksprotocol. Voor de dataverzameling is gebruikt gemaakt van een vragenlijst die online en klassikaal werd ingevuld. Voordat de vragenlijst werd afgenomen, is uitleg gegeven over de inhoud van de online vragenlijst en het verdere onderzoek. Iedere leerling ontving een eigen inlogcode. Na afloop werd de test gedeactiveerd, waarna de test niet meer toegankelijk was. De testgegevens zijn geanonimiseerd. De afname duurde ongeveer 1,5 lesuur (75 minuten). De zitplaatsen van de leerlingen waren om en om ingedeeld op basis van sekse (jongen-meisje), zodat de leerlingen elkaar minder konden afleiden. In de online vragenlijst werd gebruik gemaakt van peernominaties (waargenomen populariteit), peerratings (coërcief en prosociaal strategiegebruik, *resource control*) en zelfrapportages (psychosociale vaardigheden). Voor de peerratings en peernominaties zijn de namen van de klasgenoten voor elk item in willekeurige volgorde gezet. De naam van de leerling zelf kwam niet in de lijst met klasgenoten voor. Bij peernominaties werd de respondenten direct gevraagd om ongelimiteerd klasgenoten te

nomineren. Bij de peerrating beoordeelden de respondenten elke klasgenoot op een driepuntschaal, bestaande uit: 'nooit' (1) 'soms' (2) 'vaak' (3).

Instrumenten

Anders dan bij Olthof en collega's (2011) is er voor het meten van de constructen *resource control*, coërcief en prosociaal strategiegebruik geen gebruik gemaakt van peer nominaties, maar van peer rating. De reden voor het gebruik van ratings was dat deze beter pasten bij de doelstellingen van het *Dynamics of Youth* project dan peer nominaties.

Prosociale strategieën. De items voor prosociale strategieën bestaan uit vijf items van Olthof en collega's (2011), aangevuld met drie extra items geformuleerd op basis van literatuur over *resource control*: anderen overhalen door hen te enthousiasmeren, uitleg te geven, en adviezen of suggesties te geven. De score op prosociaal strategiegebruik betrof de som van de ontvangen ratings op de betreffende items gedeeld door het aantal nominatoren (Cronbachs alfa= .87). In verschillende gepubliceerde stukken van Hawley en collega's (2002; 2008) lijken items er van uit te gaan dat het inzetten van een bepaalde strategie automatisch resulteert in succes. Bij de items uit dit onderzoek is een duidelijk onderscheid gemaakt in het gebruik van strategieën en het succes hiervan.

Coërcieve strategieën. Het gebruik van coërcieve strategieën is gemeten aan de hand van zes items van Olthof en collega's (2011) (Cronbachs alfa= .91). De score op coërcief strategiegebruik betrof de som van de ontvangen ratings op de betreffende items gedeeld door het aantal nominatoren. Ook bij deze items wordt een duidelijk onderscheid gemaakt in het gebruik van strategieën en het succes hiervan.

Resource control. Voor het meten van *resource control* is gebruik gemaakt van zes items van Olthof en collega's (2011), aangevuld met drie extra items gebaseerd op literatuur over *resource control* en macht. De items hebben betrekking op dingen bedenken die anderen leuk vinden en waar anderen aan mee willen doen, anderen overtuigen, en omgang met populaire klasgenoten (Cronbachs alfa= .91). De score op *resource control* betrof de som van de ontvangen ratings op de betreffende items gedeeld door het aantal nominatoren.

Waargenomen populariteit. Dit begrip wordt gemeten aan de hand van peernominaties, waarbij de leerling direct gevraagd wordt wie uit de klas populair is en wie niet (LaFontana & Cillessen, 2002; Olthof et al., 2011). De score van een leerling op waargenomen populariteit bestond uit het gestandaardiseerde verschil tussen het gestandaardiseerde aantal populaire stemmen en het gestandaardiseerde aantal impopulaire

stemmen die een leerling ontvangen had. Alle standaardscores werden berekend binnen de klas (LaFontana & Cillessen, 2002; Olthof et al., 2011).

Psychosociale vaardigheden: inter- en intrapersonlijke vaardigheden. De psychosociale vaardigheden van de leerlingen zijn gemeten door middel van de Vragenlijst Psychosociale Vaardigheden (VPV; Van der Ploeg & Scholte, 2013). Deze vragenlijst is ontworpen voor jongeren in de leeftijd van negen tot 18 jaar. De vragenlijst geeft inzicht in zowel de sterke als de zwakke vaardigheden van de leerlingen. De 36 stellingen over psychosociale vaardigheden zijn onderverdeeld in interpersoonlijke vaardigheden (18 items; Cronbachs alfa = .88) en intrapersonlijke vaardigheden (18 items; Cronbachs alfa = .90). Bij interpersoonlijke vaardigheden gaat het om relationele (flexibiliteit en omgang) en affectieve vaardigheden (empathie en meelevendheid). Bij intrapersonlijke vaardigheden gaat het om zelfsturing (doelgerichtheid en controle) en zelfbewustzijn (emotionele stabiliteit en reflectie).

Bij het invullen van de stellingen wordt gebruik gemaakt van een vijfpuntsschaal waarbij de participant aangeeft in hoeverre hij/zij het eens is met de stelling van ‘helemaal niet mee eens’ (score 1) tot ‘helemaal mee eens’ (score 5). De score op iedere subschaal is berekend door de bijbehorende scores bij elkaar op te tellen. De validiteit en betrouwbaarheid van de VPV is door de COTAN algemeen als goed beoordeeld, slechts de criterium validiteit krijgt een onvoldoende wegens tekort aan gegevens (Egberink, Janssen, & Vermeulen, 2015).

Indeling in resource control types. Om de leerlingen in te delen in de verschillende *resource control* types van Hawley, is gebruikt gemaakt van percentielscores (Hawley, 2003; Olthof et al., 2011). Bij een score in de hoogste 33% voor het gebruik van prosociale strategieën en een score onder de 66% voor het gebruik van coërcieve strategieën valt een leerling in de groep prosociale controllers. Bij een percentielscore in de hoogste 33% voor het gebruik van coërcieve strategieën en een percentielscore onder de 66% voor het gebruik van prosociale strategieën valt een leerling in de groep coërcieve controllers. Bij een percentielscore in de hoogste 33% voor het gebruik van zowel prosociale strategieën als coërcieve strategieën valt een leerling in de groep bistrategen. Een leerling behoort tot de groep non-controllers bij een percentielscore in de laagste 33% voor het gebruik van beide strategieën. Tot slot behoort een leerling tot de groep typicals bij een percentielscore tussen de 33% en de 66% voor het gebruik van beide strategieën. De indeling van de leerlingen aan de hand van de types van Hawley, is te zien in tabel 1. Vanwege het kleine aantal participanten in de coërcieve en prosociale groep, worden de vergelijkingen in dit onderzoek beperkt tot de groepen bistrategen, non-controllers en typicals.

Tabel 1

Indeling Resource Control Types volgens de Procedure van Hawley

Resource Control Types	<i>N</i>
Typicals	60
Bistrategen	42
Non-controllers	33
Coërcieve controllers	14
Prosociale controllers	12
Totaal	161

Resultaten

Twee Multivariate variantieanalyse's (MANOVA) zijn uitgevoerd om na te gaan of de verschillende *resource control* types van Hawley (bistrategen, non-controllers en typicals) verschillen qua scores op respectievelijk sociale status (*resource control* en waargenomen populariteit) en psychosociale vaardigheden (interpersoonlijke en intrapersoonlijke vaardigheden).

Voordat de MANOVA's zijn uitgevoerd, is nagegaan of de data voldoen aan een aantal assumpties. Omdat de variabele *resource control* erg scheef verdeeld was, is deze getransformeerd met gebruik van SPSS's Rankit methode (Olthof et al., 2011). Dit reduceerde de scheefheid voldoende. Onderstaande resultaten zijn gebaseerd op deze getransformeerde scores. In tabel 2 zijn de correlaties gepresenteerd tussen de afhankelijke variabelen. Hierin komen twee families naar voren die hoog correleren: *resource control* en waargenomen populariteit (73%) en interpersoonlijke en intrapersoonlijke vaardigheden (63%). Om deze reden worden er per familie één MANOVA uitgevoerd. De beschrijvende statistiek is gepresenteerd in tabel 3. Alle *p*-waardes zijn tweezijdig.

Sociale status

De multivariate analyse liet een significant hoofdeffect zien op sociale status ($F(4,262) = 19.84, p = .00$, partiële $\eta^2 = .23$). Dit is een groot effect (Pallant, 2011). De daaropvolgende univariate analyses laten significante groepsverschillen zien voor *resource control* en waargenomen populariteit. De effecten zijn groot (Pallant, 2011). De univariate *F*-waarden, *p*-waarden en partiële η^2 -waarden zijn weergegeven in tabel 3.

Daarnaast is met behulp van de Tukey HSD gekeken naar paarsgewijze verschillen tussen de groepen (zie tabel 2). In overeenkomst met de eerste hypothese bleken bistrategen

significant hoger te scoren op *resource control* dan de non-controllers en typicals (p 's respectievelijk .00 en .00). De typicals bleken ook significant hoger te scoren op mate van *resource control* dan de non-controller ($p = .00$).

Bistrategen bleken ook significant te verschillen in waargenomen populariteit van zowel non-controllers als typicals (p 's respectievelijk .00 en .00). Tegen de verwachtingen uit het onderzoek in verschillen non-controllers en typicals niet significant van elkaar op waargenomen populariteit ($p = .13$).

Psychosociale vaardigheden

De multivariate analyse van de gebruikte *resource control* types liet geen significant hoofdeffect zien op psychosociale vaardigheden ($F(4,262) = 2.16, p = .07$, partiële $\eta^2 = 0.03$). De daaropvolgende univariate analyse laat echter wel een significant verschil tussen de groepen zien op intrapersonlijke vaardigheden. Dit is een middelmatig effect (Pallant, 2011). De univariate analyse voor interpersoonlijke vaardigheden laat geen significant verschil tussen de groepen zien. De univariate F -waarden, p -waarden en partiële η^2 -waarden zijn weergegeven in tabel 3.

Daarnaast is met behulp van de Tukey HSD gekeken naar paarsgewijze verschillen tussen de groepen qua intrapersonlijke vaardigheden (zie tabel 2). Bistrategen blijken significant te verschillen van de non-controllers qua intrapersonlijke vaardigheden ($p = .05$), maar in tegenstelling tot de verwachtingen scoren de bistrategen significant lager dan de non-controllers. Er is geen significant verschil gevonden op intrapersonlijke vaardigheden tussen bistrategen en typicals. Tevens verschillen typicals en non-controllers hierop niet significant van elkaar.

Tabel 2

Pearson Correlatie tussen de Afhankelijke Variabelen (N=161).

Variabele	1.	2.	3.	4.
1. <i>Resource control</i>	–			
2. Waargenomen populariteit	.73**	–		
3. Interpersoonlijke vaardigheden	.16*	.25**	–	
4. Intrapersonlijke vaardigheden	-.25**	-.24**	.63**	–

* $p < .05$. ** $p < .01$.

Tabel 3

*Gemiddelde Scores per Resource Control Type op Sociale Status en Psychosociale
Vaardigheden en Anova Resultaten.*

	Resource control		Waargenomen populariteit		Interpersoonlijke vaardigheden		Intrapersoonlijke vaardigheden	
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
Resource control type								
Bistrategen	.81	.86	.55	.95	69.29	7.77	64.64	10.37
Typicals	-.15	.82	-.19	.93	69.42	7.40	68.02	7.99
Non-controllers	-.95	.76	-.57	.79	70.21	8.01	69.73	9.03
Anova resultaten								
<i>F</i>	44.73**		15.41**		.16		3.19*	
<i>df</i> error	132		132		132		132	
Partiële η^2	.39		.18		.00		.05	
<i>N</i>	135		135		135		135	

* $p < .05$ ** $p < .01$

Discussie

In deze studie is bij brugklassers onderzocht of bistrategen beschikken over betere psychosociale vaardigheden dan andere *resource control* types. Vanwege de relatief kleine steekproef (een pilotstudie voor een grotere studie), is de vergelijking beperkt tot bistrategen, non-controllers en typicals. Allereerst werd nagegaan of bistrategen inderdaad hoger scoorden op *resource control* en waargenomen populariteit zoals door Hawley en collega's (2008) verondersteld wordt. Vervolgens werd bekeken of bistrategen hoger scoorden op psychosociale vaardigheden dan typicals en non-controllers (Hawley, 2007). Gebaseerd op Hawley's RCT (Hawley, 1999) en onderzoek van Olthof en collega's (2011), werd verwacht dat bistrategen beschikken over een hogere mate van *resource control* dan typicals en non-controllers. Daarbij werd verwacht dat non-controllers hierop lager scoorden dan typicals. Deze verwachtingen zijn bevestigd in het huidige onderzoek. De bistrategen zijn het meest succesvol in het verkrijgen van *resource control*, waarschijnlijk doordat zij zowel prosociale

als coërcieve strategieën gebruiken om bronnen te verwerven (Hawley, 2003). Beide strategieën hebben hetzelfde doel: het verkrijgen van *resource control* (Hawley, 2007). Bistrategen combineren beide strategieën omdat ze zowel gericht zijn op ‘vooruit komen’ als ‘samengaan’ in een groep. Door hun agressieve houding adaptief te gebruiken, verkrijgen zij materiële en sociale bronnen. Daarnaast zijn bistrategen intrinsiek en extrinsiek gemotiveerd om vriendschappen aan te gaan en te onderhouden (Hawley et al., 2002). Mogelijk leidt dit ertoe dat zij ook prosociale strategieën gebruiken.

Daarnaast werd verwacht dat bistrategen beschikken over een hogere mate van waargenomen populariteit dan de andere twee groepen en non-controllers hierop lager scoorden dan typicals. Bistrategen scoorden inderdaad hoger op waargenomen populariteit dan de andere twee groepen. Dit betekent dat bistrategen als populairder gezien worden door hun klasgenoten in vergelijking met non-controllers en typicals. De RCT veronderstelt dat leden van een sociale groep graag aansluiting willen bij een sociaal dominant persoon (Hawley, 1999). De bistrategen zijn dominant in de groep en verkrijgen daardoor positieve aandacht in een groep (Hawley, 2007). Dit verklaart waarom bistrategen, ondanks dat zij ook coërcief gedrag tonen, als populair worden beschouwd. Tegen de verwachtingen in is er geen significant verschil gevonden tussen de non-controllers en de typicals op waargenomen populariteit. De typicals scoren gemiddeld wel hoger op waargenomen populariteit dan de non-controllers maar dit verschil is niet significant. Deze bevindingen wijken af van de bevindingen van Olthof en collega's (2011) en Hawley en collega's (2008), waarin dit verschil wel significant is. Mogelijk is dit een gevolg van de kleine steekproef in dit onderzoek in vergelijking met het onderzoek van Olthof en collega's (2011) waarin gebruik is gemaakt van 1129 participanten, en het onderzoek van Hawley en collega's (2008) waarin gebruik is gemaakt van 1723 participanten. Door de kleine steekproef is de power in dit onderzoek te laag. Met deze bevinding en de vorige bevinding dat bistrategen hoog scoren op *resource control*, kan worden gesteld dat bistrategen over de hoogste mate van sociale status beschikken (Olthof et al., 2011; LaFontana & Cillessen, 2002).

Ook werd verwacht dat bistrategen hoger scoorden op psychosociale vaardigheden, zowel op interpersoonlijke als op intrapersoonlijke vaardigheden, dan de andere twee groepen omdat zij deze nodig zouden hebben voor het combineren van prosociale en coërcieve strategieën (Hawley, 2003). De non-controllers zouden lager scoren op deze vaardigheden dan de typicals. In onderzoek van Rose en collega's (2004) wordt gesuggereerd dat een goede beheersing van interpersoonlijke vaardigheden mogelijk een vereiste is om prosociale en

coërcieve strategieën te combineren. Er blijkt echter geen significant verschil op interpersoonlijke vaardigheden te zijn tussen de bistrategen, typicals en non-controllers in dit onderzoek. Interessant om op te merken is dat bistrategen juist het laagste gemiddelde op interpersoonlijke vaardigheden vertonen. De non-controllers laten het hoogste gemiddelde zien, gevolgd door de typicals. Deze verschillen zijn echter niet significant. Diverse onderzoeken (Fine et al., 2004; Schaffer et al., 2009) benoemen dat een gebrekkige ontwikkeling van interpersoonlijke vaardigheden (relationele en affectieve vaardigheden) onder andere kan leiden tot agressief en externaliserend gedrag. De bevinding dat bistrategen zwakkere interpersoonlijke vaardigheden hebben is vanuit dit opzicht te verklaren omdat bistrategen ook agressief gedrag vertonen (Hawley, 2003). Wat betreft intrapersoonlijke vaardigheden scoorden bistrategen, in tegenstelling tot de verwachtingen, significant lager dan de non-controllers. Ook de typicals laten een lager gemiddelde zien op intrapersoonlijke vaardigheden dan de non-controllers, maar dit verschil is niet significant. Dit betekent dat de bistrategen gemiddeld het laagst scoren op intrapersoonlijke vaardigheden. Mogelijk kan dit verklaard worden doordat intrapersoonlijke vaardigheden (zelfsturing en zelfbewustzijn) remmend werken op gedrag. Zelfsturing vraagt inhibitie van gedrag, gevoel en verlangens (Baumeister, 2014). Een lagere zelfsturing leidt bij een individu tot meer uitingen van agressie en het sneller toegeven aan impulsen en verlangens (Baumeister, 2014). De bistrategen verkrijgen graag een hoge mate van *resource control* en sociale dominantie. Mogelijk zorgt een lagere zelfregulatie ervoor dat zij toegeven aan deze impulsen en naast prosociaal gedrag ook coërcief gedrag tonen. Door gebrekkige intrapersoonlijke vaardigheden hebben bistrategen moeite om agressief gedrag te remmen.

Huidig onderzoek draagt bij aan de wetenschap over sociale status en de RCT. Nieuwe inzichten zijn verkregen doordat voor het eerst is gekeken naar de psychosociale vaardigheden van de *resource control* types. Zo is gebleken dat bistrategen het laagste gemiddelde hebben op zowel interpersoonlijke als intrapersoonlijke vaardigheden. Vervolgonderzoek naar psychosociale vaardigheden tussen de verschillende *resource control* types is wenselijk. Zo kunnen interpersoonlijke en intrapersoonlijke vaardigheden verder opgesplitst worden in de subschalen relationele vaardigheden, affectieve vaardigheden, zelfsturing en zelfbewustzijn. Op deze manier kunnen de specifieke vaardigheden van de verschillende *resource control* types worden bekeken en vergeleken.

Daarnaast is het interessant om de variabelen sociale manipulatie toe te voegen. In de VPV (Van der Ploeg & Scholte, 2013), die in dit onderzoek is gebruikt om de psychosociale

vaardigheden in kaart te brengen, worden vooral prosociale vaardigheden gemeten. Maar ook psychosociale vaardigheden die minder pro sociaal zijn, zoals sociale manipulatie kunnen van belang zijn in het verkrijgen van sociale status (Riggio, 1986). Door de verschillende *resource control* types te vergelijken op de variabele sociale manipulatie kunnen nieuwe inzichten worden verkregen. Bistrategen zijn immers sociaal aantrekkelijk, maar vertonen ook coërcief en antisociaal gedrag. Mogelijk gebruiken zij sociale manipulatie om sociale status te verkrijgen.

Tevens is het interessant om te kijken naar *likeability*. Bistrategen worden als sociaal aantrekkelijk gezien en vertonen een hoge mate van waargenomen populariteit. Dit begrip laat de status en macht van jongeren zien. Door het toevoegen van de variabele *likeability* kan worden onderzocht of deze jongeren ook aardig gevonden worden door hun klasgenoten.

In vervolgonderzoek kan ten slotte gekeken worden naar de rol van psychosociale vaardigheden op de relatie tussen *resource control* type en mate van sociale status. Mogelijk hebben psychosociale vaardigheden een modererende rol op sociale status. Dit kan echter niet uit dit onderzoek vastgesteld worden vanwege de gebruikte analyse.

Er zijn enkele beperkingen in dit onderzoek. Ten eerste is er in dit onderzoek gebruik gemaakt van een kleine steekproef onder Nederlandse brugklassers. Om die reden zijn de vergelijkingen beperkt tot bistrategen, non-controllers en typicals. Slechts deze groepen waren groot genoeg om analyses uit te voeren. Generalisatie van de resultaten van dit onderzoek is dan ook beperkt. Onderzoek met een grotere steekproef kan de gevonden resultaten bevestigen, en maakt een vergelijking tussen alle groepen van Hawley mogelijk. Daarnaast is in dit onderzoek de assumptie van onafhankelijkheid (MANOVA) niet getest omdat deze assumptie voor een bachelorthesis te ingewikkeld was om te controleren. Tot slot hebben de participanten niet actief ingestemd met het onderzoek. Alle scholieren deden mee tenzij zij een brief terugstuurden waarin stond dat ze niet deelnamen. Hierdoor hebben de scholieren zich niet actief aangemeld voor het onderzoek, wat volgens ethische richtlijnen wel aangeraden wordt in het kader van ethisch verantwoord onderzoeken.

Ondanks deze beperkingen kan geconcludeerd worden dat bistrategen, in overeenstemming met Hawley's RCT (Hawley, 1999; Hawley et al., 2008), het hoogst scoren op sociale status. Op psychosociale vaardigheden scoren zij tegen de verwachtingen in het laagst van de drie groepen. Bistrategen verkrijgen de sociale status dus niet doordat zij beschikken over betere psychosociale vaardigheden.

Literatuur

- Aikins, J. W., & Litwack, S. D. (2011). Prosocial skills, social competence and popularity. In A. H. N. Cillessen, D. Schwarz, & L. Mayeux. (Eds.), *Popularity in the peer system*. (pp. 140-162). New York: The Guilford Press.
- Baumeister, R. F. (2014). Self-regulation, ego depletion, and inhibition. *Neuropsychologia*, *65*, 313-319. doi:10.1016/j.neuropsychologia.2014.08.012
- Briere, J., & Rickards, S. (2007). Self-awareness, affection regulation, and relatedness. *The Journal of Nervous and Mental Disease*, *195*, 497-503.
doi:10.1097/NMD.0b013e31803044e2
- Cillessen, A. H., & Mayeux, L. (2004). From censure to reinforcement: Developmental changes in the association between aggression and social status. *Child Development*, *75*, 147-163. doi:10.1111/j.1467-8624.2004.00660.x
- Cillessen, A. H. N., & Rose, A. J. (2005). Understanding popularity in the peer system. *Current Directions in Psychological Science*, *14*, 102-105. doi:10.1111/j.0963-7214.2005.00343.x
- Cook, C. R., Williams, K. R., Guerra, N. G., Kim, T. E., & Sadek, S. (2010). Predictors of bullying and victimization in childhood and adolescence: A meta-analytic investigation. *School Psychology Quarterly*, *25*, 65-83. doi:10.1037/a0020149
- Dawes, M., & Xie, H. (2014). The role of popularity goal in early adolescents' behaviors and popularity status. *Developmental Psychology*, *50*, 489-497. doi:10.1111/j.1467-9507.2008.00522.x
- Egberink, I. J. L., Janssen, N. A. M., & Vermeulen, C. S. M. (2015). COTAN: Toelichting bij de beoordeling vragenlijst psychosociale vaardigheden. Amsterdam: Boom test uitgevers.

- Farmer, T. W., Hamm, J. V., Leung, M., Lambert, K., & Gravelle, M. (2011). Early adolescent peer ecologies in rural communities: Bullying in schools that do and do not have a transition during the middle grades. *Journal of Youth and Adolescence, 40*, 1106-1117. doi:10.1007/s10964-011-9684-0
- Findley, D., & Ojanen, T. (2013). Adolescent resource control: Associations with physical and relational aggression, prosocial and withdrawn behaviors, and peer regard. *International Journal of Behavioral Development, 37*, 518-529. doi:10.1177/0165025413503420
- Fine, S. E., Trentacosta, C. J., Izard, C. E. M., Mostow, A. J., & Campbell, J. L. (2004). Anger perception, caregivers use of physical discipline, and aggression in children of risk. *Social Development, 13*, 213-228. doi: 10.1111/j.1467-9507.2004.000264.x
- Garandau, C. F., & Cillessen, A. H. N. (2006). From indirect aggression to invisible aggression: A conceptual view on bullying and peer group manipulation. *Aggression and Violent Behavior, 11*, 612–625. doi:10.1016/j.avb.2005.08.005
- Hawley, P. H. (1999). The ontogenesis of social dominance: A strategy-based evolutionary perspective. *Developmental Review, 19*, 97-132. doi:10.1006/drev.1998.0470
- Hawley, P. H. (2003). Prosocial and coercive configurations of resource control in early adolescence: a case for the well-adapted machiavellian. *Merril-Palmer Quarterly, 49*, 279-309. doi:10.1353/mpq.2003.0013
- Hawley, P. H. (2007). Social dominance in childhood and adolescence: Why social competence and aggression may go hand in hand. In P. H. Hawley, T. D. Little, & P. C. Rodkin (Eds.), *Aggression and adaptation: The bright side to bad behavior* . (pp. 1-29). New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.

- Hawley, P. H., Little, T. D., & Pasupathi, M. (2002). Winning friends and influencing peers: Strategies of peer influence in late childhood. *Journal of Behavioral Development, 26*, 446-474. doi:10.1080/01650250143000427
- Hawley, P. H., Little, T. D., & Card, N. A. (2008). The myth of the alpha male: A new look at dominance-related beliefs and behaviors among adolescent males and females. *International Journal of Behavioral Development, 32*, 76–88. doi:10.1177/0165025407084054
- Hobson, R. P., Chidambi, G., Lee, A., Meyer, J., Müller, U., Carpendale, J. I. M., ... & Racine, T. P. (2006). Foundations for self-awareness: An exploration through autism. *Monographs of the Society for Research in Child Development, 71*(2), 1-27. doi:10.1111/j.1540-5834.2006.00388.x
- Hodges, E. V. E., & Perry, D. G. (1999). Personal and interpersonal antecedents and consequences of victimization by peers. *Journal of Personality and Social Psychology, 76*, 677-685. doi:10.1037/0022-3514.76.4.677
- Hoff, K. E., Reese-Weber, M., Schneider, W. J., & Stagg, J. W. (2009). The association between high status positions and aggressive behavior in early adolescence. *Journal of School Psychology, 47*, 395-426. doi:10.1016/j.jsp.2009.07.003
- Kaltiala-Heino, R., Rimpelä, M., Rantanen, P., & Rimpelä, A. (2000). Bullying at school: An indicator of adolescents at risk for mental disorders. *Journal of Adolescence, 23*, 661-674. doi:10.1006/jado.2000.0351
- Karoly, P. (1993). Mechanisms of self-regulation: A systems view. *Annual Review of Psychology, 44*, 23-52. doi:10.1146/annurev.ps.44.020193.000323
- Kowalski, R. M. (2004). Proneness to, perceptions of, and responses to teasing: The influence of both intrapersonal and interpersonal factors. *European Journal of Personality, 18*, 331-349. doi:10.1002/per.522

- Krueger, R. F., Markon, K. E., Patrick, C. J., Benning, S. D., & Kramer, M. D. (2007). Linking antisocial behavior, substance use, and personality: An integrative quantitative model of the adult externalizing spectrum. *Journal of Abnormal Psychology, 116*, 645-666. doi:10.1037/0021-843X.116.4.645
- LaFontana, K. M., & Cillessen, A. H. (2002). Children's perceptions of popular and unpopular peers: A multimethod assessment. *Developmental Psychology, 38*, 635-647. doi:10.1037/0012-1649.38.5.635
- LaFontana, K. M., & Cillessen, A. H. (2010). Developmental changes in the priority of perceived status in childhood and adolescence. *Social Development, 19*, 130-147. doi:10.1111/j.1467-9507.2008.00522.x
- Lease, A. M., Kennedy, C. A., & Axelrod, J. L. (2002). Children's social constructions of popularity. *Social Development, 11*, 87-109. doi:10.1111/1467-9507.00188
- Lease, A. M., Musgrove, K. T., & Axelrod, J. L. (2002). Dimensions of social status in preadolescent peer groups: Likability, perceived popularity, and social dominance. *Social Development, 11*, 508-533. doi:10.1111/1467-9507.00213
- Morin, A. (2011). Self-awareness Part 1: Definition, measures, effects, functions, and antecedents. *Social and Personality Psychology Compass, 5*, 807-823. doi:10.1111/j.1751-9004.2011.00387.x
- Nansel, T. R., Overpeck, M., Pilla, R. S., Ruan, W. J., Simmons-Morton, B., & Scheidt, P. (2001). Bullying behaviors among US youth: Prevalence and association with psychosocial adjustment. *Journal of the American Medical Association, 285*, 2094-2100. doi:10.1001/jama.285.16.2094
- Newcomb, A. F., Bukowski, W. M., & Pattee, L. (1993). Children's peer relations: A meta-analytic review of popular, rejected, neglected, controversial and average sociometric status. *Psychological Bulletin, 113*, 99-128. doi:10.1037/0033-2909.113.1.99

- Olthof, T., Goossens, F. A., Vermande, M. M., Aleva, E. A., & van der Meulen, M. (2011). Bullying as strategic behavior: Relations with desired and acquired dominance in the peer group. *Journal of School Psychology, 49*, 339-359. doi:10.1016/j.jsp.2011.03.003
- Pallant, J. (2011). *SPSS survival manual: A step by step guide to data analysis using SPSS for Windows (Version 12)*. Crows Nest: Allen & Unwin.
- Pellegrini, A. D. (2008). The roles of aggressive and affiliative behaviors in resource control: A behavioral ecological perspective. *Developmental Review, 28*, 461-487.
doi:10.1016/j.dr.2008.03.001
- Pellegrini, A. D., & Long, J. D. (2002). A longitudinal study of bullying, dominance, and victimization during the transition from primary school through secondary school. *British Journal of Developmental Psychology, 20*, 259-280.
doi:10.1348/026151002166442
- Pellegrini, A. D., Roseth, C. J., van Ryzin, M.J., & Solberg, D. W. (2011). Popularity as a form of social dominance. In A. H. N. Cillessen, D. Schwarz, & L. Mayeux. (Eds.), *Popularity in the peer system*. (pp. 123-139). New York: The Guilford Press.
- Prinstein, M. J., & Cillessen, A. H. (2003). Forms and functions of adolescent peer aggression associated with high levels of peer status. *Merrill-Palmer Quarterly, 49*, 310-342.
doi:10.1353/mpq.2003.0015
- Reicher, H. (2009). Building inclusive education on social and emotional learning: challenges and perspectives – a review. *International Journal of Inclusive Education, 14*, 213-246. doi:10.1080/13603110802504218
- Riggio, R. E. (1986). Assessment of basic social skills. *Journal of Personality and Social Psychology, 51*, 649-660. doi:10.1037/0022-3514.51.3.649

- Rodkin, P. C., Farmer, T. W., Pearl, R., & Van Acker, R. (2000). Heterogeneity of popular boys: antisocial and prosocial configurations. *Developmental Psychology, 36*, 14-24. doi:10.1037//0012-1649.36.1.14
- Rodkin, P., Farmer, T., Pearl, R., & Van Acker, R. (2006). They're cool: Social status and peer group supports for aggressive boys and girls. *Social Development, 15*, 175-204. doi:10.1046/j.1467-9507.2006.00336.x
- Rose, A. J., Swenson, L. P., & Waller, E. M. (2004). Overt and relational aggression and perceived popularity: Developmental differences in concurrent and prospective relations. *Developmental Psychology, 40*, 378-387. doi:10.1037/00121649.40.3.378
- Salmivalli, C., Kaukiainen, A., & Lagerspetz, K. (2000). Aggression and sociometric status among peers: Do gender and type of aggression matter? *Scandinavian Journal of Psychology, 41*, 17-24. doi:10.1111/1467-9450.00166
- Salmivalli, C., & Peets, K. (2009). Bullies, victims, and bully-victim relationships in middle childhood and early adolescence. In K. H. Rubin, W. M. Bukowski, & B. Laursen (Eds.), *Handbook of peer interactions, relationships, and groups* (pp. 322-340). New York: Guilford.
- Schaffer, M., Clark, S., & Jeglic, E. L. (2009). The role of empathy and parenting style in the development of antisocial behaviours. *Crime & Delinquency, 55*, 586-599. doi:10.1177/0011128708321359
- Van der Ploeg, J.D., & Scholte, E.M. (2013). *Handleiding vragenlijst psychosociale vaardigheden (VPV)*. Houten: Bohn Stafleu Van Loghum.
- Wenar, C., & Kerig, S. (2000). Normal development. In C. Wenar & S. Kerig (Eds.), *Developmental psychopathology: From infancy through adolescence* (pp. 28-51). Columbus: McGraw Hill.